

O MONOGRAFIE ANIVERSARĂ

A devenit o tradiție ca Biblioteca Municipală „B.P. Hasdeu” în fiecare an să scoată la lumina tiparului una-două-trei biobibliografii ale unor personalități notorii din republica noastră și nu numai. În anul curent de această cinste s-a bucurat academicianul Mihai Cimpoi, critic și istoric literar, filozof al culturii, eminescolog, membru de onoare al Academiei Române, membru titular al Academiei de Științe a Moldovei și al Academiei Europene de Științe și Arte. Drept cadou cu ocazia aniversării a 75-a, BM „B.P. Hasdeu” și Centrul Academic Internațional Eminescu i-au pus pe birou redutabilului savant volumul elaborat de curînd *Mihai Cimpoi. Monografie bibliografică*¹ (Chișinău, 2017). Acest volum este un semn de profund respect și înaltă prețuire față de acad. M. Cimpoi.

În *Cuvînt către cititor* se menționează că prezenta cercetare constituie, de fapt, ediția a doua, revăzută, adăugată și completată a biobibliografiei editată în 2002. Lucrarea biobibliografică reflectă integral activitatea academicianului Mihai Cimpoi pe parcursul a 57 de ani de muncă scriitoricească și științifică, creează un portret veridic și cuprinzător al vieții și activității lui. Limitele cronologice ale bibliografiei cuprind anii 1960-2017.

În total, lucrarea de referință însumează 3720 de publicații de și despre Mihai Cimpoi, dintre care 73 volume de autor, cu

un total de peste 16 000 de pagini. Cititorul va găsi aici studii și eseuri privind literatura română și legăturile ei cu literatura europeană și universală, unele traduse în limbi străine (engleză, franceză, italiană, rusă, turcă, albaneză, letonă). La selectarea materialului au fost utilizate studiile și publicațiile bibliografice *Cărțile Moldovei Sovietice (1960-1985)*, *Critica și știința literară în Moldova (1960-1990)*, *Anul literar, Cronica presei (1960-1998)* și *Bibliografia Națională a Moldovei* (1999-2014), colecțiile, cataloagele și fișierele Bibliotecii Naționale a Republicii Moldova, Bibliotecii Științifice Centrale „Andrei Lupan” a Academiei de Științe a Moldovei, Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, Centrului Academic Internațional Eminescu, Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova, catalogul on-line al Bibliotecii Naționale a României, precum și documente din arhiva personală a acad. Mihai Cimpoi.

Prezenta monografie este structurată în trei capitole: I. *Studii introductive*; II. *Bibliografie*; III. *Indexuri auxiliare*. Lucrarea se încheie cu un *Rezumat*, tradus în patru limbi (engleză, franceză, germană, rusă) și *File de album* (iconografie).

Din primul capitol (*Studii introductive*) fac parte lucrările *Catedrala Eminescu* de acad. Eugen Simion; *Unicul Mihai Cimpoi* de acad. Victor Crăciun; *Mihai Cimpoi și sinteza eminescologiei* de Theodor Codreanu; *Patriarhul* de acad. Nicolae Dabija; *Mihai Cimpoi are un viitor mai mare ca trecutul* de dr. Lidia Kulikovski, precum și *Esența ființei eminesciene în viziunea lui Mihai Cimpoi* de acad. Kyçyku Kopi (Albania); *O scrisoare către Mihai Cimpoi* de Irfan Ünver Nasrattinoglu (Turcia) și *Mihai Eminescu: dicționar enciclopedic* de Giuseppe Manitta (Italia).

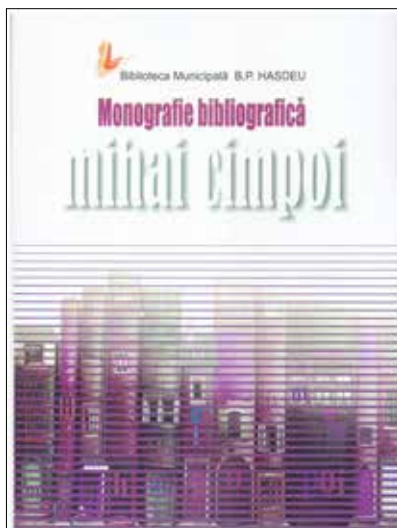
¹ *Mihai Cimpoi. Monografie bibliografică*. Bibl. Municipală „B.P. Hasdeu”, Centrul Acad. Intern. Eminescu; autori: Lidia Kulikovski, Taisia Foiu, Vera Sîrbu; ed. îngrijită de Mariana Harjevski; trad. Ludmila Pânzaru; contribuții: Elena Dabija, Nadejda Mășcăuțanu; red. științifică Lidia Kulikovski; red. bibliogr.: Taisia Foiu; lector Vlad Pohilă; cop. Valeriu Herța. Chișinău: s.n., 2017. 430 p. ISBN 978-9975-84-041-5.

Prezentăm în continuare cititorilor noștri citate extrase din studiile menționate mai sus.

• Acad. Eugen Simion: „Mihai Cimpoi are – în imaginația mea de valah – figura și semnele comportamentale ale unui răzeș din epoca lui Ștefan cel Mare. Voinic, țeapăn, niciodată grăbit, cu vorba domoală, coborât – așa zice – direct din spațiul sado-venian, pare că s-a hrănit toată viața lui cu rădăcini de stejar. Ține drumul drept, pe la mijloc, și, de-i pornit într-o direcție, n-o schimbă pînă nu ajunge la locul cuvenit. Îmi place la el, între altele, că se ține de cuvînt. În țara lui Mitică, atîta statornicie nu este socotită o mare virtute. De aceea, răuvoitorii noștri ne consideră oameni de vorbe și nu, cum s-ar cuveni, oameni de bine. Am credința nestrămutată că Mihai Cimpoi nu-i un om de vorbe și ce promite face. Ca un țăran basarabean, hîrșit de viață, stă locului și, contrar prejudecății despre adamismul nostru tradițional, duce lucrurile la capăt. Nu-i place să construiască din fuga cailor, cum spunea G. Călinescu că am fi făcut, noi, românii, de-a lungul veacurilor, și nu lasă neterminată catedra-la pe care a început-o.”

• Acad. Victor Crăciun: „Mihai Cimpoi ne apare astăzi drept cea mai înaltă personalitate cărturărească a Basarabiei. Recunoscut, deopotrivă, și în România, și între românii răspîndiți în întreaga lume, numele lui se așază printre cele mai de seamă din spațiul imens al cunoașterii umaniste, motiv pentru care, cu deplină îndreptățire, a fost ales deopotrivă în agora celor două Academii, la București și la Chișinău, ceea ce reprezintă o deplină recunoaștere a meritelor sale în promovarea valorilor naționale prin întreaga sa operă și activitate.”

• Theodor Codreanu: „Parafrazînd un autor vechi, nimic din ceea ce-i eminescian nu-i rămîne indiferent lui Mihai Cimpoi. El adună și glosează cele mai variate teme eminesciene: de la cele deja inventariate la

mitul Eminescu, complexitatea structurală a universului său trecută prin *clasicism*, *romantism*, *baroc*, *simbolism* și chiar *post-modernism avant la lettre*. Apoi cultura uriașă a poetului, cu referințe la personalități istorice, figuri culturale, autori citați, trađuși, eroi literari, personaje mitologice, trecînd prin disciplinele științifice și filosofice care l-au marcat pe poet: filosofia, filosofia indiană, istoria, economia politică, religia, pedagogia, preocupări lingvistice, idiomatice, paremiologice etc.”

• Acad. Nicolae Dabija: „Una din cele mai importante realizări ale literaturii române din toate timpurile este *Dicționarul enciclopedic Mihai Eminescu*, pe care așa îndrăzni să-l compar cu o Catedrală. *Dicționarul* lui Cimpoi e Domul din Köln al literaturii române.”

• Dr. Lidia Kulikovski: „Colaborarea cu el prezintă (nu actul în sine, ci impactul) pentru noi, cei de la BM (suntem mulți, mulți alături de M. Cimpoi), o metodă de cunoaștere pentru că orice întîlnire, discuție, conlucrare cu academicianul are valoare cognitivă. Am avut întotdeauna susținerea și înțelepciunea lui pentru că a văzut în noi potențialul de a evolua și a creat în permanență condițiile necesare pentru

manifestarea maximă a acestui potențial. Este un model unic, este omul care creează inspirație și oportunități de a învăța și pentru alții și mai este și un suport moral remarcabil.”

• Acad. Kyçyku Kopi: „Mihai Cimpoi, eminescolog devotat și consacrat, după o muncă imensă, concretizată în câteva volume, ne oferă acum prin *Esența ființei* o dublă alternativă în ceea ce privește abordarea și descifrarea planetei Eminescu. Esența ființei este, dintr-un punct de vedere, nu doar esența ființei eminesciene sau esența ființei în creația lui Eminescu, ci și esența ființei în genere, incluzând o dimensiune pur filosofică, dincolo de scopurile și mijloacele strict literare.”

• Irfan Ünver Nasrattinoglu: „Mihai Cimpoi a deschis pentru mine opera lui Mihai Eminescu și m-a făcut să mă îndrăgostesc de ea. Știam că există un asemenea scriitor; dar eseurile, studiile critice ale lui M. Cimpoi m-au inspirat să pregătesc niște traduceri – o primă ediție în limba turcă a poeziilor sale, scriind și câteva articole despre Eminescu. Întimplarea a consfințit calitatea sa de eminescolog.”

După studiile introductive urmează *Repere cronologice: viața și opera*, de Mihai Papuc, redactor la Editura „Știința”, și Vera Sârbu, colaboratoare la Centrul Academic Internațional Eminescu. Din acest studiu am spicuit unele date alcătuiind un portret din cuvinte al ilustrului nostru academician.

Mihai Cimpoi s-a născut pe 3 septembrie 1942, în com. Larga, jud. Hotin (azi r-nul Briceni) din părinți români – Ilie Cimpoi și Ana Habureac, agricultori, oameni de frunte în sat. În anii 1949-1959 face studii la Școala medie de cultură generală din satul natal. În 1959-1960 începe să scrie și să trimită diverse corespondențe la publicațiile locale și la cele din Chișinău. În 1960 este admis la Facultatea de Filologie de la Universitatea de Stat din Moldova

într-un mediu excesiv de ideologizat, favorabil înstrăinării generațiilor tinere de valorile de cultură ale civilizației naționale și universale. Are parte de câteva nume de profesori bine instruiți și buni patrioți, precum Nicolae Corlăteanu, Anatol Ciobanu, Ion Osadenco, Gheorghe Dodiță, Mihail Ignat, Ana Harghel. Este președinte al cenaclului literar Mihai Eminescu de la Universitate (din 1963).

După absolvirea Universității, la intervenția conducerii Uniunii Scriitorilor din Moldova, este angajat în calitate de redactor responsabil de critică și poezie la revista *Nistru*, iar apoi și consultant la USM. Urmează serviciul în armata sovietică și angajarea în funcția de redactor literar la *Enciclopedia Sovietică Moldovenească*. Sub egida Bibliotecii Naționale, fondează și patronează Clubul literar „Miorița”, care adună săli arhipline de oameni de toate vârstele, îndeosebi tineri, în cadrul unor șezători literare de lungă durată. În 1968, vede lumina tiparului prima carte a criticului, intitulată *Mirajul copilăriei*, consacrată poeziei pentru copii a lui Grigore Vieru. În anii următori vor apărea volumele de cronici literare *Disocieri* (1969) și *Alte disocieri* (1971).

Între 1974 și 1982 este angajat în calitate de redactor superior la editurile „Cartea Moldovenească” și „Literatura Artistică”. Este acuzat de naționalism într-un raport al primului secretar al CC al PCM I.I. Bodiul, care pe tot parcursul îndelungii sale activități a făcut uz de această „groaznică sperietoare”. În anii 1982-1983 activează ca secretar literar la Teatrul Național din Chișinău (pe atunci Teatrul Moldovenesc Academic de Stat „A.S. Pușkin”), apoi – redactor la *Enciclopedia Literatura și arta Moldovei* și secretar literar la Teatrul Poetic „Alexei Mateevici”. Întreprinde (în 1986) prima călătorie de studii în România cu viza Ministerului de Interne al Federației Ruse. Se angajează cu multă însuflețire,

alături de colegii săi, în lupta de renaștere națională, impulsionată de „perestroika” lui Gorbaciov. Mișcarea națională are drept revendicări prioritare schimbarea de mentalitate, impunerea valorilor democrației, oficializarea limbii române și revenirea la grafia latină, lichidarea „petelor albe” din istorie, dezvăluirea adevărului despre deportări, despre foamea din 1947, despre colectivizare, despre genocidul elitei culturale etc. Pe 18-19 mai 1987 are loc o adunare istorică a Uniunii Scriitorilor, care a formulat tranșant imperatiivele mișcării de renaștere națională și a schimbat radical conducerea Uniunii. M. Cimpoi este ales în mod democratic (și contrar recomandărilor din partea CC al PCM) secretar al Comitetului de conducere al Uniunii Scriitorilor. În 1989 este ales deputat al poporului din fosta URSS.

M. Cimpoi în 1991 devine membru de onoare al Academiei Române. Tot în acest an (în luna septembrie) este ales în unanimitate președinte al Uniunii Scriitorilor din Moldova, funcție pe care o va deține pînă în octombrie 2010. În 1992 este ales membru titular al Academiei de Științe a Moldovei și i se decernează titlul onorific Maestru al literaturii din R. Moldova. I se acordă premiile literare care poartă numele unor mari scriitori români: premiul *G. Bacovia* al revistei *Ateneu* (Bacău), premiul *Lucian Blaga* (Cluj-Napoca), premiul *Nichita Stănescu* (Ploiești). Este membru al Uniunii Scriitorilor din România, iar din 1994 ales și membru al Consiliului director al acesteia, de asemenea devine membru al PEN-Clubului și vicepreședinte al Ligii Culturale pentru Unitatea Românilor de Pretutindeni. I se acordă Premiul Național al Republicii Moldova în domeniul literaturii și artei pe anul 1994. În 1996 devine cavalier al Ordinului Republicii, ulterior se va dezice de acest ordin în semn de protest față de autoritățile care au compromis înalta distincție de stat. I se acordă Premiul

pentru critică literară al Uniunii Scriitorilor din România pe anul 1997. În 2000 este posesor al medaliei jubiliare *Mihai Eminescu*, România, și al medaliei jubiliare *Mihai Eminescu*, R. Moldova. Devine coordonator al Departamentului literatură română modernă din cadrul Institutului de Literatură și Folclor (azi Institutul de Filologie) al Academiei de Științe a Moldovei. În 1998 devine doctor habilitat în filologie cu teza intitulată *Eminescu, poet al ființei* (coordonator științific: acad. Eugen Simion). În 1999 și 2001 este deputat în Parlamentul Republicii Moldova.

Este inițiatorul fondării *Centrului Academic Internațional Eminescu* (inaugurat la 13 ianuarie 2000, în cadrul BM „B.P. Hasdeu”), în anul anunțat de UNESCO *Anul Eminescu*, în legătură cu aniversarea a 150-a de la nașterea poetului și cugetătorului român. În ziua deschiderii Centrului, dăruiește bibliotecii acestuia colecția sa de cărți despre Eminescu, care la momentul actual numără peste o mie de unități.

I se acordă premiile *Opera Omnia* al revistei *Convorbiri literare* din Iași, pentru excelență redacțională al Tîrgului Internațional de carte Bookarest-2002, i se conferă Ordinul Național *Serviciul Credincios* în grad de Cavaler al României (2002). Devine director al revistei *Viața Basarabiei* (serie nouă), a cărei editare a fost reluată de către Uniunea Scriitorilor din Moldova și Uniunea Scriitorilor din România. I se acordă titlul de Cetățean de Onoare al orașului Bușteni, jud. Prahova (2003), al municipiului Craiova (2005), al orașului Ocnele Mari (2011), al municipiului Chișinău (2012), al municipiului Tîrgoviște (2014) și al comunei Păltiniș, jud. Botoșani (2015). În 2007 devine Doctor Honoris Causa al Universității „Danubius” din Galați, România, și al Universității de Stat din Tiraspol (cu sediul la Chișinău), în 2008 al Universității „Ștefan cel Mare” din Suceava, iar în 2015 al Universității „Vala-

hia” din Țirgoviște. În următorii ani activează în calitate de coordonator și autor al *Dicționarului general al literaturii române*. Este desemnat câștigător al titlului *Savantul anului 2010*, o competiție intelectuală, care își propune drept scop sporirea eficienței și competitivității activității de cercetare-dezvoltare, popularizarea și stimularea activității științifice în Republica Moldova. Se numără unul dintre inițiatorii Festivalului Internațional de Poezie *Grigore Vieru* (ediția I a avut loc între 9 și 12 octombrie 2009 la Chișinău și Iași).

În 2012 tipărește volumul *Mihai Eminescu. Dicționar enciclopedic* – un proiect unic în spațiul culturii române. În acest an se convoacă Congresul Mondial al Eminescologilor, ediția I a reunit la Chișinău personalități din zece țări (România, Chile, Italia, Turcia, Albania, Federația Rusă, Ucraina ș.a.) – savanți, cercetători, traducători, critici literari (prima ediție a Congresului a fost consacrată împlinirii a 70 de ani a acad. Mihai Cimpoi). În 2015 devine membru al Academiei Europene de Științe și Arte, Salzburg, Austria. În 2016 primește Premiul *Constantin Stere* în domeniul literaturii și Premiul Municipal de merit, iar în 2017 Premiul *Opera omnia* pentru întreaga activitate, decernat de Uniunea Scriitorilor din Moldova.

Despre acad. Mihai Cimpoi au scris monografii, referințe, aprecieri: Vlad Zbârțoiog, Vitalie Răileanu, Mihail Dolgan, Ion Ciocanu, Andrei Țurcanu, Catinca Agache, Theodor Codreanu, Daniel Corbu, Iulian Filip, Andrei Hropotinschi, Ion Vatamanu, Nicolae Popa, Dan Mănuță, Constantin Ciopraga.

Capitolul al doilea – *Bibliografie* – se deschide cu subcapitolul *Ediții de autor*, care include volume tipărite între anii 1968 și 2017. Printre cele mai reprezentative putem numi următoarele: *Focul sacru* (culegere de articole critice, 1975); *Narcis și Hyperion* (eseu despre poetica lui Emi-

nescu, 1979; ed. a doua, 1986); *Cicatricea lui Ulysse* (eseuri duminicale, 1982); *Întoarcerea la izvoare* (eseu despre creația lirică a lui Grigore Vieru, 1985); *Căderea în sus a Luceafărului* (eseuri, 1993); *Spre un nou Eminescu* (dialoguri cu eminescologi și traducători din întreaga lume, 1993; ed. a doua, 1995); *Narcis și Hyperion: Eminescu – Poet al ființei* (poem critic, 1994); *Sfinte firi vizionare* (studiu monografic și eseuri, 1995; ed. a doua, 2007); *O istorie deschisă a literaturii române din Basarabia* (1996; ed. a doua, 1997; ed. a treia, 2003); *Lucian Blaga – paradisiacul, lucifericul, mioriticul* (poem critic, 1997; ed. a doua 2011); *Mărul de aur: valori românești în perspectivă europeană* (eseuri, 1998); *Plânsul Demiurgului* (noi eseuri despre Eminescu, 1999); *Cumpăna cu două ciuturi* (carte despre ființa românească, 2000); *Eminescu – mă topesc în flăcări* (dialoguri cu eminescologi în perspectiva mileniului III, 2000); *Brâncuși, poet al ne-sfârșirii* (eseu, 2001); *Critice* (9 vol., 2001-2010); *Duiliu Zamfirescu între natură și idee* (eseu, 2002); *Esența Ființei (Mi) teme și simbolurile existențiale eminesciene* (2003); *Istoria literaturii române din Basarabia* (2003); *Bacovia: stanțe critice despre marginea existenței* (2005); *Leopardi. Drum neted și drum labirintic* (2006); *Prometeu și Pandora* (eseuri despre Ion Heliade Rădulescu, 2006); *Grigore Alexandrescu: „insufletarea ființării”* (2009); *Grigore Vieru, poetul arhetipurilor* (2009); *Vasile Cârlova: poetul „sufletului mâhnit”* (2010); *Ioan Alexandru Brătescu-Voinești: prefacerea firii* (2011); *Sinele arhaic. Ion Creangă: dialecticele amintirii și memoriei* (2011); *Ion Ghica: amintirea ca existență* (2012); *Esența temeiului: istoria literaturii române premoderne la Țirgoviște* (eseuri monografice despre începuturile literaturii române, 2012); *Mihai Eminescu: dicționar enciclopedic* (2013); *Modelul de existență Eugen Simion* (2013); *Anatomia ființei. Școala literară și artistică de la Țirgoviște* (2 vol., 2014-2015); *Curs de critică*

literară: *prolegomene (istoric, fundamente, concepte, modele), figuri de stil, genuri și specii, prozodia, termeni literari recenți, mari critici literari români* (2015); *Elena Văcărescu, poeta „neliniștii divine”* (2015); *Viața ca un roman: Constantin Stere – scriitorul* (2015); *Dicționar de teorie și critică literară* (2016) ș.a.

Urmează subcapitolele *Ediții coordonate, îngrijite, alcătuite, redactate* (226 de titluri), *Un „hermeneut de ținută modernă”: articole literare, eseuri, cronici, recenzii, prefețe, postfețe, referințe critice* (2073); *Traducător din pasiune* (8); *Promotor al valorilor românești: publicistică, atitudini civice, probleme de cultură și artă* (276); *Om de cultură devenit un destin: dialoguri, interviuri cu M. Cimpoi și realizate de M. Cimpoi* (322); *Referințe despre viața, activitatea literară și politică* (478); *Supplementum (publicații la aniversarea a 75-a a lui Mihai Cimpoi)* (14); *Repere istorico-literare despre Mihai Cimpoi* (26) ș.a.

Capitolul al treilea – *Indexuri auxiliare* – include *Index de nume; Index de titluri de autor; Index de titluri de cărți recenzate, prefațate, prezentate; Index geografic și Index de ediții periodice.*

Volumul *Mihai Cimpoi. Monografie bibliografică* este o lucrare reprezentativă pentru un spectru larg de cititori. Editată de un colectiv larg de colaboratori și, fiind rezultatul muncii de mai mulți ani, lucrarea aduce date noi despre viața și activitatea acad. Mihai Cimpoi. Ea constituie o

carte necesară generației actuale și celei viitoare scrisă în scopul cunoașterii ce, cum și când a creat acad. M. Cimpoi, un reprezentant al elitei științifice din Basarabia de la răscrucea mileniilor II și III. Se poate spune că joacă rolul de jurnal ce adună oamenii, încheagă temele, ideile care au stat la baza proiectelor, cărora le-a dat viață protagonistul nostru.

Meritul – incomensurabil și inegalabil – al acad. M. Cimpoi în știința literară contemporană este fundamental, iar volumul analizat mai sus luminează suplimentar unele date pe care le cunoaște toată lumea și prezintă pe cele mai puțin cunoscute. Astfel, cititorul va ajunge la rădăcinile multor lucrări de critică și istorie literară, precum și creații literare izvorâte din inima și sufletul de patriot și de bărbat al Neamului care este acad. Mihai Cimpoi. Credem că această lucrare se va afla într-o permanentă corespondență cu toate celelalte cărți ale distinsului nostru om de știință și de cultură. Ea va face, cu certitudine, ca valorile noastre naționale să fie cunoscute și păstrate pentru mulți ani înainte.

Îndemn cititorii de toate vârstele – savanți, oameni de cultură, scriitori, actori, artiști plastici, profesori, studenți și chiar elevi – să facă cunoștință cu acest tezaur, adunat între două coperti de carte. Tuturor le doresc lectură plăcută și să găsească sămînța pe care au căutat-o.

Valeriu RAȚĂ,
bibliotecar